

Državni izpitni center

M 0 9 1 2 0 1 1 4

SESSIONE PRIMAVERILE

**SLOVENO COME LINGUA SECONDA
NEL TERRITORIO BILINGUE
DELL'ISTRIA SLOVENA**

SOLUZIONI

Mercoledì, 10 giugno 2009

MATURITÀ GENERALE

Popravljená moderirana različica

Izpitna pola 1**A) Bralno razumevanje**

1. Gregor Erjavec.
Almi Maximiliane Karlin/petinpetdesetletnici smrti Alme M. Karlin. **2 točki**
2. Ker je to dobesedna navedba/citat izrečenih misli.
Gregor Erjavec. **2 točki**
3. Milan Vogel. **1 točka**
4. č **1 točka**
5. Prebivalka Celja, ki veliko potuje, pozna mnogo tujih dežel, kultur, je odprta in sprejemljiva za drugačno, novo. (Po smislu.)
(Razgledana ženska = 1 točka; Celjanka, ki je prepotovala ves svet = 2 točki.) **3 točke**
6. Samosvojost/posebnost/originalnost v življenju in pisanju; za obe vlada veliko zanimanje; življenjski zgodbi obeh sta bili uprizorjeni. (Po smislu.) **3 točke**
7. DA **1 točka**
8. a) V Londonu se je učila tujih jezikov.
b) Tu je napisala desetjezični slovar.
c) V njen se je seznanila z večkulturnostjo in jo sprejela. **3 točke**
9. Erica je bil Almin pisalni stroj, ki jo je spremljal povsod. Posvetila mu je celo ljubezensko pesem.
(2 + 1) **3 točke**
10. Kot pisateljico in kot popotnico/potnico/žensko, ki je veliko potovala. **2 točki**
11. Potopise (v nadaljevanjih), romane, pesmi. **3 točke**
12. Ker je na svojih potovanjih zbirala etnološke predmete in školjke. **2 točki**
13. Razstava o Almi Karlin. **2 točki**
14. b **1 točka**
15. Življenjepis/življenje, delo A. Karlin.
(1 + 1) **2 točki**
16. 3
1. del – življenjepis A. K., 2. del – našteta njena dela, 3. del – našteta dela o Almi Karlin.
(Če so navedeni več kot 3 odgovori in so 3 pravilni = 2 točki.) **3 točke**

B) Poznavanje jezika, tvorjenje kratke besedilne vrste

1. pisma (Upoštevamo tudi *dopisovanje*.)
barven (Upoštevamo tudi *pobarvan*.)

Vsaka pravilna rešitev 1 točka, skupaj **2 točki**.

2. razstaviti, razstavišče, razstavljal, razstavlja, razstavljalca, razstavljalica, razstaviščen, razstaven
2 pravilni rešitvi 1 točka, 3 pravilne rešitve **2 točki**.

3.

	Glagolski vid	Vidski par
je pripravil	dovršni	je pripravjal
smo dobili	dovršni	smo dobivali
je slikala	nedovršni	je naslikala/poslikala/preslikala
poskrbi	dovršni	skrbi

Vsaka pravilna vrstica 1 točka, skupaj **4 točke**.

4.

	Orodnik ednine	Orodnik dvojine
skrivnost	s skrivnostjo	s skrivnostma
odtenek	z odtenkom	z odtenkoma
stroj	s strojem	s strojema
pesem	s pesmijo	s pesmima
akvarel	z akvarelom	z akvareloma

Vsaka pravilna vrstica 1 točka, skupaj **5 točk**.

5. 1. pomen: premoženje umrlega (Po smrti je prijateljica zapustila bogato zapuščino. (Po smislu.))
2. pomen: kar je ohranjeno iz preteklosti (Zapuščino Alme Karlin so razstavili v Celju. (Po smislu.))

Vsaka pravilna poved 1 točka, skupaj **2 točki**.

6. a) Prihodnjik: Razstava bo zamišljena dvodelno, tako da bo prikazano Almino potovanje in pisanje.
b) Preteklik: Razstava je bila zamišljena dvodelno, tako da je bilo prikazano Almino potovanje in pisanje.

Vsaka pravilna poved 1 točka, skupaj **2 točki**.

7. b
a
b
a

Vsaka pravilna rešitev 1 točka, skupaj **4 točke**.

8. a) pisanje/pismo/pisava ... (lahko v različnih številih)
b) pisatelj/pisec ...

Vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj **2 točki**.

9. Prikaz: S / s1
Poimenovanje: predmetni odvisnik

Celotna naloga ima **4 točke**: pravilni prikaz 2 točki,
pravilno poimenovanje 2 točki

10. Popraviti: švedščina, risba, fantazijske, avtobiografski, društvo, italijanščina
2 pravilna popravka 1 točka, 4, 3 pravilni popravki **2 točki**.

11. a) oseba: Desetjezični slovar Alme Karlin je zanimiv. (Po smislu.)
b) predmeta: Alma Karlin je sestavila desetjezični slovar. (Po smislu.)

Vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj **2 točki**.

(Poved je lahko v tvorniku ali trpniku.)

12. življenje: življenjski
svet: svetoven, svetovni
razstava: razstaven, razstavljen, razstavni
etnologija: etnološki

Vsaka pravilna rešitev 1 točka, skupaj **4 točke**.

13. Alma Karlin se je tudi učila norveščine in sanskrta. / Tudi Alma Karlin se je učila norveščine in sanskrta.

Pravilna rešitev **2 točki**.

14.

Velelnik za 2. osebo ednine	
zbirati	zbiraj
pošiljati	pošiljaj
slikati	slikaj

Vsaka pravilna rešitev 1 točka, skupaj **3 točke**.

15. Tvorjenje kratke besedilne vrste

15 točk

VSEBINA

- a) Besedilo 1 – publicistični članek o razstavi v NUK-u o A. Karlin. Združuje objektivne podatke iz njenega življenja in subjektivno oceno, presojo pomena A. Karlin. Almino življenje prikaže vzporedno s predstavitvijo razstave, torej je razstava, njena tematska urejenost vodilo po Alminem življenju. Tako je prikazana Alma kot popotnica in pisateljica. Po zunanji obliki je besedilo prepoznavno kot publ., saj vsebuje nadnaslov, naslov, sinopsis in stolpični jedrni del. Besedilo dopolnjuje fotografija A. Karlin. Zapis je razgiban s citati. (do 10 točk, 4 + 4 + 2)
- b) Besedilo 2 – leksikografski članek. Tridelni, zelo strnjeno in objektivno predstavi Almin življenjepis z navedbo njenih del v drugem delu in del o njej v tretjem delu.
- c) Skupni so biografski in bibliografski podatki, besedilo 1 vsebuje še vrsto podatkov, ki kažejo bolj intimno, življenjsko plat A. Karlin, A. K. primerja z L. Prenner.

JEZIK

Jezikovna pravilnost
(za 4 isto-/raznovrstne napake minus 1 točka)

(do 4 točke)

DOLŽINA BESEDILA

(+/- 20 besed in več minus 1 točka)

(1 točka)

Izpitna pola 2

Slušno razumevanje

Transkripcija besedila

(Besedilo je skrajšan in prirejen članek Špele Vodopivec Munnar, Mesto čaja, Gea, letnik XV, april 2005, 58–61.)

Pozimi nas topla skodelica tega zdravilnega napitka prijetno pogreje, v poletnih mesecih pa ga radi uživamo hladnega. Govora je o čaju, seveda.

Legenda pravi, da je čaj po naključju odkril kitajski vladar v tretjem tisočletju pred našim štetjem, ko mu je veter nekaj listkov čaja pripihal v lonček vrele vode. Ali je pripoved resnična ali ne, verjetno ne bomo nikoli izvedeli.

Prvi pisni viri o čaju segajo komaj v tretje stoletje pr. n. št., ko je neki slaven kitajski zdravnik priporočal čaj za boljšo čuječnost. Kljub temu pa se večina zgodovinarjev strinja, da so Kitajci pili čaj že davno prej, morda celo 4000 let pred našim štetjem.

Neka druga legenda pripoveduje, da je Bodhidharma meditiral na gori Ta na Kitajskem. Ker je meditiral dolge ure, je postajal zaspan in veke so mu počasi zakrile oči. Obupan je hotel preprečiti, da bi mu spanec zmotil meditacijo, zato si je odrezal veke in ju vrgel v pobočje gore. Legenda pravi, da je iz tistih vek prva rastlina čaja ter da so Bodhidharma in drugi zen budisti prvi ugotovili, da jim pitje čaja pomaga, da ostanejo budni.

Ko so budisti potovali med Kitajsko in Indijo, se je besedica ta v jugovzhodni Aziji spremenila v cha in kasneje v sanskrtu v chai. Besedico chai, ki se izgovarja kot čaj, uporabljajo v mnogih deželah. Izhaja iz kitajske besede cha, ki pomeni seveda čaj. Med trgovanjem s Kitajsko so Indija, Portugalska in Rusija prevzele izpeljanko chai.

V neki japonski provinci so namesto cha uporabljali besedo te. Nizozemski trgovci, ki so delovali na tem območju, so to ime prevzeli z rahlimi naglasnimi spremembami in so po Evropi prodajali čaj pod imenom tay. Ko pa so Angleži dodali še svoje jezikovno »zrno«, je angleška beseda tea obveljala za vselej. Še danes se v večini evropskih jezikov iz istega razloga uporabljajo variacije besede te.

Indija dandanes pridelava več čaja kot katera koli druga država, razen Kitajska. Začetki čajne industrije v Indiji, ki je danes največje tržišče črnega čaja na svetu, so vzklili iz potrebe, da bi bilo hrepenenje Angležev po kvalitetnem črnem čaju potešeno, ne da bi bili odvisni od trgovanja s Kitajsko. Indijci pripravljajo čaj na angleški način, z mlekom. Čeprav takšna aromatična skodelica nekako spominja na visoko angleško družbo, ima vse prej kot kraljevske korenine. Dodatek mleka namreč na začetku ni bil stvar prefinjenega okusa in užitka, temveč zgolj ekonomski ukrep. Dolga pot z vzhoda do Britanskega otočja je čaj napravila cenovno skoraj nedosegljivega. Po drugi strani pa je bilo mleko poceni in je postalo čajna začimba nižjega cenovnega razreda. Količina dodanega mleka je postala izdajalsko znamenje družbenega položaja. Bogataši so svoj čaj pili nerazredčen, srednji sloj je dragemu čaju dodal malo mleka, najrevnejši pa so skodelici cenenejšega mleka dodali kapljico dragocenega čaja.

Kaj pa ledeni čaj, ki nas prijetno ohladi v vročih poletnih mesecih? Tega si niso izmislili v kakšni komercialni tovarni pijač, temveč je vsega krivo ravno vroče poletje. Na svetovnem sejmu v St. Louisu v ZDA leta 1904 je Anglež Richard Blechynder prodajal čaj. V skrbeh, da bodo vsi obiskovalci sejma zaradi visoke temperature obšli njegovo stojnico na poti do hladnih osvežilnih napitkov, se je domislil in svoj čaj nalil v kozarce, polne ledu. Tako je Amerika odkrila in se zaljubila v ledeni čaj. Zanimivo je, da se ni »nova« pijača nikoli prijela v Richardovi rodni deželi, Angliji.

Masala chai, ki je v Indiji in tudi po svetu zelo priljubljen, je dejansko začinjen čaj, saj je masala indijska beseda za kakršno koli mešanico dišav. Takšen okusen napitek si z nekaj potrebnimi sestavinami lahko preprosto pripravimo tudi sami. Za 4 skodelice čaja potrebujemo: 4 cele klinčke ali nageljnovke žbice, 2 suha plodova kardamoma, 1 cimetovo palčko razlomljeno v manjše koščke, 3 skodelice vode, četrt čajne žličke zmletga ingverja, osmino čajne žličke sveže zmletga črnega popra, pol skodelice mleka, 2 žlici sladkorja in 2 žlici črnega čaja. Vse začimbe stresemo v posodo, jih prelijemo z vodo in zavremo. Odstavimo z ognja in pustimo namakati 5 minut. Dodamo sladkor in mleko in še enkrat zavremo. Odstavimo in dodamo čaj. Pokrijemo in pustimo namakati še 3 minute. Pomešamo, precedimo in postrežemo. Na zdravje.

1. DA **1 točka**
2. c **1 točka**
3. NE **1 točka**
4. DA **1 točka**
5. Iz japonskega/iz japonsčine. **1 točka**
6. č **1 točka**
7. svojo spremembo/svojo inačico/svoj vpliv na izgovarjavo (Po smislu.) **2 točki**
8. Da Angleži ne bi bili odvisni od trgovanja s Kitajsko. (Po smislu.)
(Potreba, da bi Angleži trgovali z Indijci = 1 točka.) **2 točki**
9. b **1 točka**
10. NE **1 točka**
11. Kandidat mora naštetih 3 od omenjenih začimb. Možnosti: klinčki/nageljnovе žbice,
kardamom, cimet, ingver, črni poper **1 točka**
12.
 - a) 6
 - b) 1
 - c) 8
 - č) 2
 - d) 7
 - e) 4
 - f) 3
 - g) 5

Za 8 pravih rešitev 3 točke.
Za 5 do 7 pravih rešitev 2 točki.
Za 3, 4 pravilne rešitve 1 točka.
Za manj kot 3 pravilne rešitve 0 točk.
3 točke
13. b
h **Vsak pravi odgovor 1 točko, skupaj 2 točki.**
14. Izvor čaja, izraza za čaj in kultura pitja čaja (Po smislu.) **2 točki**
(Čaj = 1 točka.)

Izpitna pola 3**Daljši pisni sestavek**

Vsebina 20 točk, jezikovna pravilnost 5 točk, zgradba 7 točk, slog 3 točke; skupaj 35 točk

Vsebina	a) Poznavanje zgodbe, romaneskni oseb.	do 6 točk
	b) Časovna umestitev zgodbe. Mura je povezana z Julijanovo zgodbo od začetka do konca pripovedi, tako prek spominov na očeta in izginulo mater, z Julijanovim delom, gradnjo mostu, kot z Zinaidino tragično smrtjo.	do 5 točk
	c) Vzporejanje človeških zgodb z Murino držo nad vsakdanom, nad »drobnimi« življenjskimi stiskami ljudi.	do 5 točk
	č) Opredelitev do trditve v naslovu, utemeljevanje s primeri iz romana.	do 4 točke
Jezikovna pravilnost	Za 4 isto-/raznovrstne napake = minus 1 točka (največ minus 5 točk)	do 5 točk
Zgradba	Logična povezanost besedila (koherenca) = do 4 točke Logična členjenost besedila – odstavčnost = do 2 točki Dolžina besedila (400–600 besed) = 1 točka (minus 1 točka za +/- 80 besed)	do 7 točk
Slog	Živahnost = 1 točka Jasnost, ustreznost besedišča = 1 + 1 točka	do 3 točke